22 oktober 2002

Hof van Cassatie van België

Arrest

DE GEMACHTIGDE AMBTENAAR, thans stedenbouwkundige inspecteur van de buitendienst van het bestuur ruimtelijke ordening van het Vlaamse Gewest, met kantoor te ,

eiser,

vertegenwoordigd door Mr. , advocaat bij het Hof van Cassatie,

tegen

1.

2. verweerders, beklaagden.

I. Bestreden beslissing

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest, op 13 juni 2001 gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen, correctionele kamer.

II. Rechtspleging voor het Hof

Raadsheer heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal heeft geconcludeerd.

III. Cassatiemiddelen

Eiser stelt in een memorie een middel voor. Dit middel is als volgt gesteld:

Geschonden wettelijke bepalingen

- *artikel 68 van het op 22 oktober 1996 gecoördineerde decreet betreffende de ruimtelijke ordening, bekrachtigd bij decreet van 4 maart 1997;*
- *149 van het decreet van 18 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening;*
- *de artikelen 182, 185, 187, 202, 211 en 216 van het Wetboek van Strafvordering.*

Aangevochten beslissing

Het Hof van Beroep te Antwerpen verklaart bij het bestreden arrest eisers hoger beroep tegen het vonnis van de eerste rechter, waarbij eisers verzoek in tussenkomst niet ontvankelijk werd verklaard, ongegrond, en bevestigt het bestreden vonnis waar het het verzoek tot vrijwillige tussenkomst van de gemachtigde ambtenaar onontvankelijk verklaart, waarna het (bestreden arrest) het vonnis voor het overige wijzigt en zegt dat er geen reden is de besluiten van de gemachtigde ambtenaar uit de debatten te weren, met dien verstande dat het (hof van beroep) geen kennis kan nemen van zijn argumenten betrekkelijk de grond van de zaak. (Het bestreden arrest) spreekt de beklaagden vrij voor de hen ten laste gelegde feiten, zoals geactualiseerd en gepreciseerd, ontslaat hen van iedere veroordeling lastens hen uitgesproken uit hoofde van de feiten der tenlastelegging, zoals geactualiseerd en gepreciseerd, en zegt dat er geen herstelmaatregel wordt bevolen, op grond:

"Betreffende de vrijwillige tussenkomst van de gemachtigde ambtenaar: Dat de rechter terecht oordeelde dat het verzoek in tussenkomst van de gemachtigde ambtenaar niet ontvankelijk is en diens daartoe ontwikkelde oor-

deelkundige redengeving door (het) hof (van beroep) integraal wordt bijgetreden en tot de zijne wordt gemaakt;

Dat immers de gemachtigde ambtenaar partij is in huidig strafproces ingevolge de door hem ingestelde herstelvordering strekkende tot vrijwaring van het algemeen belang zodat zijn huidige tussenkomst te dezen zonder voorwerp is; (…) dat voor zover zijn vrijwillige tussenkomst strekt tot vrijwaring van zijn particuliere belangen, deze tussenkomst niet ontvankelijk is;

Dat immers behoudens afwijkende bepalingen uit een bijzondere wet en, behalve wanneer de wet bij uitzondering de strafrechter toelaat tegelijkertijd een veroordeling, een sanctie of een andere maatregel uit te spreken ten laste van een derde, de tussenkomst van een derde voor de strafgerechten niet ontvankelijk is;

(…) Dat (het) hof (van beroep) de stelling van het Hof van Beroep te Gent, zoals weergegeven in [zijn] arresten van 6 maart 1998 en 29 januari 1999 en deze van de Correctionele Rechtbank van Brugge zoals weergegeven in haar vonnis van 6 januari 1997 niet bijtreedt en evenmin de stelling van

zoals verwoord in zijn noot bij laatstvoornoemd vonnis;

Dat immers het college van burgemeester en schepenen of de minister van economische zaken of middenstand ingevolge artikel 16 van de wet van 29 juli 1975, een "verzoek" kunnen instellen tot de intrekking of de opschorting van de toelating of de sluiting van de handelsvestiging terwijl de gemachtigde ambenaar een "vorderingsrecht" heeft wat hem partij maakt in het geding voor de strafrechter;

(…) dat het bestreden vonnis betrekking de tussenkomst van de gemachtigde ambtenaar dan ook dient bevestigd te worden behoudens waar het daaruit afleidt dat de besluiten van de gemachtigde ambtenaar uit de debatten dienen geweerd te worden;

Dat immers het niet ontvankelijk zijn van de vrijwillige tussenkomst enkel voor gevolg heeft dat het hof (van beroep) geen kennis kan nemen van zijn argumenten betrekkelijk de grond van de zaak".

Evenals op grond van de volgende overwegingen van de eerste rechter, neergelegd in zijn vonnis van 20 maart 2000:

"De vrijwillige tussenkomst van een derde in het strafproces maakt deze tot partij in het geding, dewelke een eis kan stellen of waartegen men een eis kan instellen.

Gelet op het feit dat door rechtspraak en rechtsleer gesteld wordt dat de gemachtigde ambtenaar zich geen burgerlijke partij meer kan stellen, vermits hij enkel een algemeen belang kan doen gelden, is de rechtbank van oordeel dat hij evenmin vrijwillig kan tussenkomen in de strafprocedure.

De adviesbevoegdheid cf. artikel 42 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening en de vorderingsbevoegdheid cf. artikel 68 van voormeld decreet waarop de gemachtigde ambtenaar […] steunt om een verzoek te richten in tussenkomst, worden evenwel uitgeoefend via het openbaar ministerie.

Aan het openbaar ministerie komt immers de uitoefening van de strafvordering toe.

Het advies en de vordering van de ambtenaar worden op een duidelijke manier, zij het bij eenvoudige brief kenbaar gemaakt aan het openbaar ministerie die desgevallend de herstelmaatregel zal vorderen (…).

Derhalve besluit de rechtbank tot de niet-ontvankelijkheid van het verzoek in tussenkomst van de gemachtigde ambtenaar.

De besluiten van de gemachtigde ambtenaar worden dan ook uit de debatten geweerd".

Grieven.

Artikel 68, § 1, van het op 22 oktober 1996 gecoördineerde decreet betreffende de ruimtelijke ordening, bekrachtigd bij decreet van 4 maart 1997, bepaalt dat de rechtbank benevens de straf op vordering van de gemachtigde ambtenaar of van het college van burgemeester en schepenen, doch met hun gezamenlijk akkoord in de sub b en c bedoelde gevallen, beveelt

a) ofwel de plaats in de vorige staat te herstellen,

b) ofwel bouwwerken of aanpassingswerken uit te voeren,

c) ofwel een geldsom te betalen, gelijk aan de meerwaarde die het goed door het misdrijf heeft verkregen, en hiervoor een termijn bepaalt die in de sub a en b bedoelde gevallen een jaar niet mag overschrijden.

Mits enige variaties wordt een gelijkaardig recht aan de stedenbouwkundige inspecteur toegekend bij artikel 149 van het decreet van 18 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening.

Het enkele vorderen door de gemachtigde ambtenaar, thans stedenbouwkundige inspecteur, van de herstelmaatregel, waarvan sprake in voornoemde artikelen, maakt evenwel van deze ambtenaar, in tegenstelling tot hetgeen waarin de burgerlijke procedure voorziet en tot hetgeen het hof van beroep in het bestreden arrest stelt, geen werkelijke partij in het strafproces aan wie het recht toekomt om ten gronde te besluiten en om desgevallend een rechtsmiddel aan te wenden tegen de beslissing waarbij de herstelvordering verworpen wordt.

Deze vordering, die aan geen vormvereiste is onderworpen, wordt immers voor de strafrechter uitgeoefend door tussenkomst van het openbaar ministerie, aan wie het in beginsel ook toekomt, met uitsluiting van de gemachtigde ambtenaar, een rechtsmiddel aan te wenden tegen de beslissing waarbij de gevorderde maatregel zou worden verworpen.

De hierboven aangehaalde wettelijke bepalingen geven weliswaar de gemachtigde ambtenaar, thans de stedenbouwkundige inspecteur, het recht om in de strafrechtspleging tussen te komen teneinde de eerder bij brief geformuleerde vordering kracht bij te zetten, zoals kan worden opgemaakt uit de bewoordingen van artikel 68 van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening.

Deze tussenkomst, die de gemachtigde ambtenaar zal toelaten om zelf zowel wat betreft de ontvankelijkheid als de gegrondheid van de vordering, daaronder begrepen de gegrondheid van de tenlastelegging, die aan de herstelvordering ten grondslag ligt, conclusies te nemen – recht dat in het bestreden arrest door het hof van beroep aan de gemachtigde ambtenaar werd ontzegd, vermits het hof van beroep oordeelde niet te moeten antwoorden op de argumenten, door de gemachtigde ambtenaar betrekkelijk op grond in zijn besluiten ontwikkeld – en om, in geval van afwijzing van de gevorderde maatre-

gel, tegen die beslissing zelf een rechtsmiddel in te stellen indien het openbaar ministerie zou nalaten zulks te doen, evenwel slechts een feit wordt op het ogenblik waarop die ambtenaar uitdrukkelijk verklaart in de procedure tussen te komen en daartoe een verzoekschrift neerlegt.

Het hof van beroep, dat eisers hoger beroep ongegrond verklaart, oordelende dat de eerste rechter terecht zijn vrijwillige tussenkomst niet ontvankelijk verklaarde, nu "de adviesbevoegdheid" (…) en de vorderingsbevoegdheid (…) (worden) uitgeoefend via het openbaar ministerie" en "de gemachtigde ambtenaar partij is in huidig strafproces ingevolge de door hem ingestelde herstelvordering strekkende tot vrijwaring van het algemeen belang zodat zijn huidige tussenkomst te dezen zonder voorwerp is", hem niettemin het recht op het neerleggen van conclusies ten gronde ontzeggende, eiser niet wettig vermocht het recht op vrijwillige tussenkomst in de strafprocedure te ontzeggen en derhalve zijn beslissing niet naar recht verantwoordt (schending van de artikelen 68 van het op 22 oktober 1996 gecoördineerde decreet betreffende de ruimtelijke ordening, bekrachtigd bij decreet van 4 maart 1997, en 149 van het decreet van 18 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening, en voor zoveel als nodig van de artikelen 182, 185, 187, 202, 211 en 216 van het Wetboek van Strafvordering).

IV. Beslissing van het Hof

Overwegende dat de appèlrechters oordelen dat de gemachtigde ambtenaar partij is in huidig strafproces ingevolge de door hem ingestelde herstelvordering, dat hij een vorderingsrecht heeft wat hem partij maakt in het geding voor de strafrechter, dat er geen reden is om de besluiten van de gemachtigde ambtenaar uit het debat te weren maar dat ze geen kennis kunnen nemen van zijn argumenten over de grond van de zaak, om reden dat het verzoek tot vrijwillige tussenkomst van de gemachtigde ambtenaar onontvankelijk is;

Dat het arrest aldus zijn beslissing niet naar recht verantwoordt;

OM DIE REDENEN,

HET HOF,

Vernietigt het bestreden arrest in zoverre dit het verzoek tot vrijwillige tussenkomst van eiser onontvankelijk verklaart, uitspraak doet over de herstelvordering en over de kosten van de vrijwillige tussenkomst;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigde arrest;

Veroordeelt de verweerders in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

Gezegde kosten begroot op de som van tweehonderd negenentachtig euro twee cent, waarvan drieënzeventig euro negentig cent verschuldigd en tweehonderd vijftien euro twaalf cent door eiser betaald.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, tweede kamer, te Brussel, door , afdelingsvoorzitter, en de raadsheren , , en uitgesproken in openbare terechtzitting van tweeëntwintig oktober tweeduizend en twee, door afdelingsvoorzitter , in aanwezigheid van advocaat-generaal , met bijstand van griffier .